

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 2, 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹, 31¹,
31², 31³ STRAIPSNIAIS, SEPTINTUOJU¹ IR SEPTINTUOJU² SKIRSNIAIS ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-4988 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO
ĮSTATYMO NR. VIII-787 30¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-5039“ (TOLIAU – NUTARIMO PROJEKTAS)
(TAP NR. 20-2198(3); TAIS NR. 20-17772(5))**

2021-09-23 Nr. NV-2301

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹, 31¹, 31², 31³ straipsniais, septintuoju¹ ir septintuoju² skirsniais įstatymo projekto Nr. XIIP-4988 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 30¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5039 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2).

Nutarimo projektu **siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui Nr. 1**, kuriuo siekiama sukurti efektyvesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą, išsamiai reglamentuojant komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kainos nustatymo, paskirstymo ir atskaitomybės tvarką, tačiau **pasiūlyti Seimui Įstatymo projektą Nr. 1 tobulinti atsižvelgiant į Nutarimo projekte pateiktus pasiūlymus.**

Nutarimo projektu **siūloma nepritarti Įstatymo projektui Nr. 2**, kuriuo siūloma nustatyti, kad rinkliavą už atliekų tvarkymą reikėtų mokėti tik už tuos nekilnojamojo turto objektus, kuriems teikiama komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslauga (ir nereiktų mokėti už tuos objektus, kuriais nesinaudojama ir kuriuose atliekos nesusidaro), **atsižvelgiant į Nutarimo projekte pateiktas priežastis.**

Vyriausybės išvados Seimui pateikimas dėl Įstatymo projekto Nr. 1 vėluoja 37 savaites, o dėl Įstatymo projekto Nr. 2 – 17 savaitių.

3. Dabartinė situacija:

- **komunalinių atliekų tvarkymo paslauga yra vienintelė viešoji paslauga, kurios kainodara nereguliuojama ir nevykdoma priežiūra, iki šiol neregamentuota ir pagrįsta tik sutartiniais santykiais atliekų deginimo kainodara.** Atliekų tvarkymo įstatyme neregamentuoti kainų peržiūros ir pakeitimo pagrindai, nenustatyti sąnaudų atskyrimo principai užtikrinant kryžminio subsidijavimo prevenciją, t. y. užtikrinant, kad pajamos, gautos už komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas, nebūtų skiriamos veiklai, nesusijusiai su komunalinių atliekų tvarkymu, nenumatytas sąnaudų auditas;
- 2019–2020 m. atskirose savivaldybėse vidutinės komunalinių atliekų tvarkymo išlaidos vienam atliekų turėtojų skiriasi 2,5–3,5 karto, būtinųjų su komunalinių atliekų tvarkymu susijusių sąnaudų dalis skiriasi beveik 6 kartus. Todėl net 40 proc. visų Aplinkos ministerijoje 2019–2020 m. gautų skundų buvo dėl vietinės rinkliavos dydžio apskaičiavimo savivaldybėse. Atkreiptinas dėmesys, kad skiriasi ir regioniniuose atliekų tvarkymo centruose tvirtinamas „vartų mokestis“.

4. Projekto esmė:

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma:

- **Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (toliau – Taryba) trejų metų reguliavimo laikotarpiui įgalinti tvirtinti regioninę kainą ir bendro atliekų deginimo įrenginio, atliekų deginimo įrenginio valdytojų po rūšiavimo likusių, perdurti ir pakartotinai panaudoti netinkančių energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų deginimo 1 t įkainio viršutinę ribą, prižiūrėti, kaip jos**

taikomos. Taryba nustato regioninę kainą savivaldybėms, kurią sudaro regioninio atliekų tvarkymo centro reguliuojama kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis;

- **Taryba įgalioti vertinti komunalinių atliekų tvarkymo būtinąsias sąnaudas,** derinti regioninių atliekų tvarkymo centrų ir atliekų deginimo įrenginių valdytojų investicijas į komunalinių atliekų tvarkymą. Taip bus užtikrinamas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos veikimas, nebus kuriama perteklinė infrastruktūra, į atliekų turėtojų mokamą regioninę kainą nebus įtrauktos nepagrįstos (perteklinės) infrastruktūros išlaikymo sąnaudos;
- savivaldybių taryboms paliekama pareiga, gavus Tarybos nustatytą regioninę kainą, pridėjus savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudas (komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų sąnaudas), **nustatyti naujus arba patvirtinti galiojančius rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius.** Įstatymo projektu **siūloma nustatyti regioninės kainodaros principus, skaičiavimo ir jos tvirtinimo tvarką,** kad nepaisant geografinės vietos būtų apskaičiuojami komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos tarifai pagal vienodus kriterijus, kad kaimiškose, mažiau gyventojų ir verslo subjektų turinčiose, labiau nutolusiose nuo atliekų tvarkymo įrenginių regiono savivaldybėse būtų taikoma vienoda regioninė kaina (užtikrinant solidarumo principą);
- Įgyvendinus Įstatymo projekto pakeitimus, Taryba nustatytų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kainą, ji būtų nustatoma aiškiau, skaidriau ir visose to regiono savivaldybėse taikant vienodus principus.

Siūloma **iš esmės pritarti Įstatymo projektui,** tačiau pasiūlyti jį **tobulinti** atsižvelgiant į pateiktus pasiūlymus:

- Įstatymo projekto aiškinamojo rašto 4 punkte nurodyta, kad atsižvelgus į Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba) priskirtas funkcijas, reikalingus žmogiškuosius resursus ir planuojamas sąnaudas, optimalus reguliuojamos veiklos pajamų, kaip Tarybos finansavimo šaltinio, procento dydis galėtų būti 0,97. Atsižvelgiant į tai, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto atitinkamas nuostatas nurodant 0,97 procento dydį, o ne 1 procentą;
- Įstatymo projektą papildyti septintuoju² skirsniu „Išankstinė ginčų sprendimo ir skundų nagrinėjimo tvarka“ ir siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir aiškumo šiame skirsnyje siūlytina išskirti kada reguliuojama ikiteisminė ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka, kada – nagrinėjami skundai;
- Įstatymo projekte reglamentuota, kad skaičiuojant regioninę kainą įtraukiama komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų (toliau – paslaugos) kaina. Paslaugų teikimas dažniausiai organizuojamas savivaldybės (išimtiniais atvejais – regiono) mastu. Paslaugos perkamos Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka skelbiant viešojo pirkimo konkursą arba sudarant vidaus sandorį ir paslaugos teikimą pavedant savivaldybės paskirtam komunalinių atliekų tvarkytojui. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo ir komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo (toliau – sistemos administravimas) funkcijas ne visada vykdo regioniniai atliekų tvarkymo centrai (tam tikrais atvejais sistemos administravimo funkcijas vykdo savivaldybės), kurių įkainių ir kainų reguliavimą siūloma pavesti Tarybai. Todėl siūlytina keisti Įstatymo projekte numatytą regioninės kainos nustatymo reglamentavimą: į regioninę kainą neįtraukti paslaugų kainos ir sistemos administravimo išlaidų; palikti savivaldybėms funkciją nustatyti paslaugų kainą ir sistemos administravimo išlaidas, kurias savivaldybės kaip atskiras dedamąsias pridėjusios prie regioninės kainos įskaičiuotų į vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą dydį;
- Pagal Įstatymo projekto aiškinamojo rašto 4 punktą Įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 12 straipsnio pakeitimo tikslas – aiškiai nustatyti, kokias pavojingų atliekų tvarkymo veiklas vykdant privaloma gauti pavojingų atliekų tvarkymo licenciją, kokias pavojingų atliekų tvarkymo veiklas vykdant pakanka turėti Įstatymo 6 straipsnyje nurodytą leidimą. Atsižvelgus į tai ir įvertinus, kad Įstatymo 6 straipsnyje nurodytą leidimą neprivaloma gauti vykdant ne tik atliekų surinkimo, bet ir vežimo veiklą, tikslintinos Įstatymo 12 straipsnio 1, 3–5 ir 8 dalys reglamentuojant, kad pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo tvarka turi būti taikoma pavojingas atliekas ketinančioms surinkti ir vežti įmonėms.
- Atsižvelgus į savivaldybėms teisės aktais pavestas funkcijas ir į tai, kad Atliekų tvarkymo įstatymu savivaldybės įgalios nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainą ir įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydį, siūlytina Įstatyme

Tarybai nepriskirti funkcijos, kai Taryba nustato regioninių kainų paskirstymo savivaldybėms kriterijus ir paskirsto regionines kainas savivaldybėms.

Nutarimo projektu **siūloma nepritari Istatymo projektui Nr. 2**, siūloma nustatyti, kad rinkliavą už atliekų tvarkymą reikėtų mokėti tik už tuos nekilnojamojo turto objektus, kuriems teikiama komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslauga (ir nereiktų mokėti už tuos objektus, kuriais nesinaudojama ir kuriuose atliekos nesusidaro) dėl šių priežasčių:

- pateiktas pasiūlymas nesuderins su Vietos savivaldos 6 straipsnio 2 punkto ir 16 straipsnio 2 dalies 18 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 30² straipsnyje nurodytu komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaros nustatymo solidarumo principu.
- siūlomas teisinis reguliavimas yra netikslingas. Projekto Nr. 2 tikslą iš dalies galima pasiekti kitomis jau egzistuojančiomis priemonėmis, pavyzdžiui, lengvatomis. Savivaldybės taryba turi konstitucinę teisę savo sprendimu patvirtintuose vietinės rinkliavos nuostatuose nustatyti vietinės rinkliavos lengvatas. Teisės aktai nenustato baigtinio galimų lengvatų sąrašo, tokių lengvatų taikymo tvarkos ir neriboja lengvatų dydžio. Savivaldybės gali nustatyti vietinės rinkliavos mokėjimo lengvatą, jei nekilnojamojo turto savininkas nesinaudoja nekilnojamoju turtu.

5. Derinimas:

Nutarimo projekto dėl Įstatymo projekto Nr. 1 derinimas:

- Vykdam 2021 m. birželio 22 d. tarpinstitucinio pasitarimo protokolo 14 klausimo 2 dalyje nurodytą įpareigojimą, Nutarimo projektas dėl Projekto Nr. 1 pakartotinai teiktas derinti suinteresuotoms institucijoms;
- Nutarimo projektas dėl Projekto Nr. 1 derintas su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Energetikos ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, Taryba, Aplinkos apsaugos agentūra, Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacija, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacija, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, Vyriausybės atstovais apskrityse, Lietuvos žemės ūkio rūmais, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos pramonės, prekybos ir amatų rūmų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos prekybos įmonių asociacija, Atliekų tvarkytojų ir turėtojų asociacija, VŠĮ „Žiedinė ekonomika“, asociacija „Aplinkosaugos koalicija“, Lietuvos vartotojų organizacijų aljansu, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija, UAB „Fortum Heat Lietuva“, UAB Kauno kogeneracine jėgaine, UAB Vilniaus kogeneracine jėgaine, UAB „Ignitis“, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Pavojingųjų atliekų tvarkytojų asociacija, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos auditorių rūmais, Neįgalųjų reikalų departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos negalios organizacijų forumu, UAB „Toksika“. Nutarimo projektui pastabų ir pasiūlymų neturėjo Aplinkos apsaugos departamentas, Aplinkos apsaugos agentūra, Kultūros ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba. Į Teisingumo ministerijos ir Tarybos pastabas ir pasiūlymus atsižvelgta. Kitos institucijos pastabų ir pasiūlymų nepateikė.
- **Neatsižvelgta į** Finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos, Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centro, Vilniaus miesto savivaldybės mero pastabas, pateiktas Projekto Nr. 1 **konceptualioms nuostatomis, o ne Nutarimo projektui dėl Įstatymo projekto Nr. 1**. Informacija apie pastabas, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikiama derinimo pažymoje (pridedama).

Nutarimo projekto dėl Įstatymo projekto Nr. 2 derinimas:

- pastabų ir pasiūlymų neturėjo Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija;

- atsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabas ir pasiūlymus;
- pastabų ir pasiūlymų nepateikė Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacija, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacija, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – tiesiogiai neįgyvendina.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Nutarimo projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime. Siūlytina Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai tarpinstitucinio pasitarimo metu pristatyti pagrindimą dėl reguliuojamos veiklos pajamų procentinio dydžio.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37070663780, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lr.v.lt